

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-277-7-41>

**GENERALIZATION OF DEFINITION OF AUTOMOBILE
AND ROAD COMPLEX FOR THE ORGANIZATION
OF ACCOUNTING**

**УЗАГАЛЬНЕННЯ ВИЗНАЧЕННЯ АВТОМОБІЛЬНО-
ДОРОЖНЬОГО КОМПЛЕКСУ ДЛЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ**

Verbytska V. I.

*PhD in Economics, Associate Professor,
Department of Accounting
and Taxation
Kharkiv National Automobile
and Highway University
Kharkiv, Ukraine*

Вербицька В. І.

*кандидат економічних наук,
доцент кафедри обліку
і оподаткування
Харківський національний
автомобільно-дорожній
університет
м. Харків, Україна*

Bredikhin V. M.

*Candidate of Technical Sciences,
Associate Professor of the Department
of Computer Science and Information
Technologies
Kharkiv National University of Civil
Engineering and Architecture
Kharkiv, Ukraine*

Бредіхін В. М.

*кандидат технічних наук,
доцент кафедри комп'ютерних наук
та інформаційних технологій
Харківський національний
університет будівництва
та архітектури
м. Харків, Україна*

Комплексний розвиток держави неможливий без ефективно функціонуючої системи транспорту, одним із складових якої є автомобільно-дорожній комплекс (АДК). Всупереч широкій живваності наведеного поняття саме визначення АДК трактується вченими неоднозначно.

Метою статті є уточнення понятійного апарата АДК для подальшого розвитку положень організації обліку на підприємствах, що його складають.

Попередньо проведений аналіз дозволяє зробити висновок, що переважна більшість дослідників асоціює АДК із поняттям транспортно-дорожнього комплексу та автодорожнього господарства (ТДК). Так, Дмитрієв І.А., Лисенко А.А., Дедилова Т.В. [1] визначають транспортно-дорожній комплекс як сукупність усіх видів транспорту й відповідних йому транспортно-експедиційних робіт і послуг, а також

дорожнього господарства, до складу якого входять підприємства й організації по будівництву й експлуатації автомобільних доріг. З ними солідарні дослідники О. Вівчар та Н. Маріненко [2], що запропонували своє бачення визначення транспортно-дорожнього комплексу. Згідно з їхньою думкою, ТДК включає транспортну систему, а також транспортну промисловість (транспортне машинобудування), транспортне будівництво, транспортні паливно-енергетичні системи, фахову освіту й наукові установи.

В той самий час вважається, що під транспортним комплексом розуміють сукупність різних видів транспорту, що перебувають у взаємозв'язку й взаємодії при виконанні перевезень.

Значно менша кількість дослідників і вчених [3] асоціюють автомобільно-дорожній комплекс із автодорожнім господарством, розуміючи єдиний виробничо-господарський комплекс, який містить у собі автомобільні дороги загального користування й інженерні спорудження на них, а також організації, що здійснюють: проектування, будівництво, реконструкцію, ремонт і утримання автомобільних доріг; проведення наукових досліджень, підготовку кадрів; виготовлення й ремонт дорожньої техніки; видобуток і переробку нерудних будівельних матеріалів; іншу діяльність, пов'язану із забезпеченням функціонування й розвитком автомобільних доріг.

Цікаво, що й Царенкова І.М. [4] єдиний виробничо-господарський комплекс, що включає в себе автомобільні дороги загального користування й сукупність підприємств і організацій різних форм власності, взаємодіючих між собою в рамках забезпечення й реалізації дорожньої діяльності, спрямованої на розвиток мережі автомобільних доріг і поліпшення їх транспортно-експлуатаційного стану, підвищення безпеки дорожнього руху, необхідних для задоволення потреб населення й економіки в транспортно-логістичних послугах і реалізації транзитного потенціалу.

Як указує Степанов О.В. [5], багато дослідників і практичні працівники трактують дорожнє господарство як комплекс, що включає в себе автомобільні дороги загального користування, а також юридичних і фізичних осіб, що здійснюють обстеження, вишукування, проектування, будівництво, реконструкцію, ремонт і зміст автомобільних доріг загального користування, проведення наукових досліджень, підготовку кадрів, виготовлення й ремонт дорожньої техніки, видобуток і переробку матеріалів і іншу діяльність, зв'язану

з будівництвом, реконструкцією, ремонтом і змістом автомобільних доріг.

Лише невелика кількість дослідників вважає, що автомобільно-дорожній комплекс [6] містить у собі: автотранспортні підприємства й транспортні засоби; автомобільні дороги й організації, що підтримують їх у робочому стані; організації, що забезпечують ремонт і технічне обслуговування автотранспортних засобів; організацію й систему контролю над транспортними потоками на дорожній мережі; місця стикування автомобілів з іншими видами транспорту.

Складною техніко-економічною системою, що включає транспортні засоби (автомобільний транспорт) і комунікації (автомобільні дороги), об'єднані єдиною метою – постійно здійснювати безпечні перевезення вантажів і людей з максимальною ефективністю, вважають автодорожній комплекс (АДК) учені Венгер А.С. та Яріш А.А. [5]

Законодавчі документи деяких європейських країн визначають АДК як єдність автомобільної дороги, захисних дорожніх споруджень, штучних дорожніх споруджень, виробничих об'єктів і елементів облаштованості автомобільних доріг. За їх визначеннями, автомобільно-дорожній комплекс включає пасажирські й вантажні перевезення, автосервіс, експлуатацію спеціальних транспортних засобів ТЕ й ремонт на автотранспортних підприємствах, контроль (нагляд) за безпекою дорожнього руху, експлуатацію й будівництво доріг, організацію й регулювання дорожнього руху [6].

Самостійною галуззю виробництва, що здійснює будівництво, реконструкцію, ремонт і зміст автомобільних доріг і споруджень на них, за участю транспорту, що рухається по автомобільній дорозі, який бере участь у виробничих процесах у процесі обігу й для процесу обігу вважають інші вчені.

Більш широке визначення АДК дають автори, які вважають, що автомобільний транспорт і пов'язана з ним інфраструктура – автомобільні заводи, транспортні підприємства й засоби, дорожня мережа, кадри, і т.д. становлять самостійну систему – автомобільно-дорожній комплекс [6; 7].

У результаті вивчення зроблені висновки не тільки про деяку роз'єднаність і різноспрямованість понять, але й велика різноманітність складових, внесених дослідниками в дане поняття. Тут окремо слід зазначити, що в числі фразеологізмів і сталих словосполучень поняття автомобільно-дорожнього комплексу ні у вітчизняних, ні в закордонних джерелах не існує.

Вікіпедія дає тільки поняття власне комплексу (лат. *complex* – зв'язок, комбінація; лат. *complexus* – з'єднання) у якості системи або сукупності чого-небудь, об'єднаного разом, що й має загальне призначення, що відповідає якій-небудь певній загальній меті. Одночасно із цим комплексом в економіці, а, саме в прив'язці до економічних процесів розглядається АДК як сукупність виробництва якої-небудь галузі, у цьому випадку, очевидно, галузей, що мають безпосереднє до нього відношення.

АДК приділена увага й законодавством республіки Казахстан [8], де в його складі присутні автомобільна дорога, об'єкти дорожньої служби й об'єкти пришляхового сервісу.

Визначаючи коло робіт, найбільш істотних для представленого дослідження, автори виходили з того, що автомобільно-дорожній комплекс як системний елемент повинен містити у собі автомобільну промисловість, автомобільний транспорт, дорожнє господарство, служби організації й забезпечення безпеки дорожнього руху і т.д.

У якості ж основного визначення, що виявив безпосередній вплив на головне питання про організацію обліку, автори визнають можливим запропонувати власне бачення зазначеного терміна. Автомобільно-дорожнім комплексом ми вважаємо зв'язок і взаємодію між собою автомобільної дороги, автомобільного транспорту, об'єктів пришляхового сервісу й підприємств, що забезпечують експлуатацію й ремонт автомобільних доріг і автомобілів, які по них рухаються. Дане визначення дозволяє виокремити підприємства, що входять до складу АДК та систематизувати організацію обліку їх господарської діяльності.

Література:

1. Дмитрієв І. А., Лисенко А. О., Деділов Т. В. Управління витратами підприємств дорожнього господарства : монографія. Харків : ХНАДУ, 2015. 156 с.

2. O. Vivchar, N. Marynenko, 2018. Transport and road complex logistics management in the context of financial and economic security. Forming of the marketing mechanism of sustainable urban transport development on the principles of ecological logistics: monograph. Ternopil : Aston. Pp. 164–173.

3. Matkarimov K. J. The status of autotransport road complex in the republic of Uzbekistan. *Namangan institute of engineering and technology*. 2021. 164 p.

4. Царенкова І. М. Аналіз і уточнення понятійного апарата в розвитку теорії логістики в дорожньому господарстві. URL: http://media.miu.by/files/store/items/eui/3/eui_1_2018_4.pdf

5. Stepanov O. V., Venger A. S., Iarish A. A. (2021). Upravlinnia rozvytkom transportnoho kompleksu v umovakh interoperabelnosti [Transport complex development management in conditions of interoperability]. *Bulletin of the NAPA. Series «Public Administration»*. Is. 1(100). P. 69–73 [in English].

6. Левченко Ярослава й ін. Проблеми й перспективи розвитку автотранспортного комплексу: фінансування, керування, інновації, якість, безпека – комплексний підхід / за ред. Дмитрієва, Іллі і Ярославы Левченко, ЦЕНТР ПК, 2021. doi: 10.15587/978-617-7319-45-9 (in English).

7. Yulia B. Bubnova, Marina N. Stepanova. Participation of Financial Institutions in Minimizing the Risks of the Road Transport Complex. *Transportation Research Procedia*. Volume 61, 2022, Pages 132–138.

8. Конкурентоспроможність логістики й транспорту в Республіці Казахстан. Організація Об'єднаних Націй. 2019. С. 17. https://unece.org/DAM/trans/publications/Report_-_Kazakhstan_as_a_transport_logistics_centre_Europe-Asia_RU.pdf